

من می گویم... شما تکرار کنید

«معرفی پروژه بریج»

ترنس راس

مترجم: محمد امین اسپروز

دانشگاه برکلی کالیفرنیا بود و در روستایی در شمال شرقی چین زبان انگلیسی تدریس می کرد، بی کفایتی نظام آموزش ابتدایی را تجربه کرد. او در این باره می گوید: «بچه هایی که در مناطق روستایی چین زندگی می کنند، از سایر بچه ها در جهان کم هوش تر نیستند بلکه مدارس که در اختیار این خانواده هاست، قابلیت کافی برای تدریس به این بچه ها را ندارد. این نظام، موقعیت های تحصیلی آن ها را، حتی پیش از دوازده سالگی، از بین می برد. این مشکل بچه ها نیست. تمام بچه ها اگر در موقعیت درست قرار بگیرند، قابلیت یادگیری را دارند.» می و کیملمن در سال ۲۰۰۸ بریج را راه اندازی کردند. آن ها تصمیم گرفتند این طرح را در کنیا اجرا کنند؛ جایی که آمارها داستان اسفباری را روایت می کردند. در گزارش تعلیم و تربیت بانک جهانی که در سال ۲۰۱۳ انتشار یافته است، موارد چالش برانگیزی دیده می شود: در مدارس دولتی کنیا در هر منطقه، کودکان هر روز ۱ ساعت و ۹ دقیقه کمتر از مدارس خصوصی همان منطقه ساعت آموزشی دارند. این یعنی در طول یک و نیم سال تحصیلی، ۲۰ روز کمتر آموزش می بینند. نسبت معلم به دانش آموز کمتر است و حتی اغلب معلم ها در کلاس حضور نمی یابند.

حتی وقتی معلم ها در کلاس حضور دارند، مشخص نیست به چه میزان دانش آموزان را آموزش می دهند. همین گزارش نشان می دهد که تنها ۳۵ درصد از معلم های مدارس دولتی کنیا در برنامه آموزشی ای که تدریس می کنند، مهارت دارند. سابقه تدریس ارتباطی با توانایی این معلم ها ندارد. همان طور که کیملمن توضیح می دهد، قانون خاصی برای شغل معلمی وجود ندارد: «معلم را سر یک کلاس می فرستند و به او می گویند: تدریس کن؛ تا پایان سال خواهیم دید که چطور تدریس کرده ای.»

تلاش های پیشین برای حل این مشکل پر هزینه و بی فایده بوده است. در همین گزارش آمده است: «دولت بیش از همسایگانش هزینه می کند. میان هزینه های دولت کنیا و یادگیری، گسستی وجود دارد. هزینه های بیشتر کارآمد نخواهد بود.»

با وجود شرایط نابسامان در مدارس دولتی، در دهه اخیر افزایش چشمگیری در تعداد مدارس خصوصی مشاهده می شود. ثبت نام در این مدارس از ۴ درصد در سال ۲۰۰۵ به ۱۲ درصد افزایش یافته است. مدارس بین المللی کمبریج، که در ۱۴ کشور جهان در حوزه مدارس خصوصی فعال اند، شهریه ثبت نام در کودکانستان های خود را به بیش از ۶,۵۰۰ دلار

نور خورشید از پنجره بزرگ کلاسی در کیسانی - منطقه ای زاغه نشین در اطراف مومباسا واقع در کنیا - به درون می تابد. گروهی از دانش آموزان شش ساله به معلمشان خیره شده اند. او همان طور که در مورد ریزه کاری های گرامر می گوید، چند دقیقه یک بار نگاهی به کتاب خوانش^۱ می اندازد و راهنمایی های نوشته شده را دنبال می کند. دانش آموزان با شور و شوق و یک صدا کلمات را هجی می کنند. این فضای با نشاط، با وضعیت سایر مدارس دولتی در این منطقه فقیر بسیار در تضاد است. معلم خود مدیر آموزشگاه است و برای آموزشگاه های بین المللی بریج^۲ کار می کند؛ شرکتی انتفاعی، که تنها در عرض شش سال به غولی در نظام آموزشی کنیا تبدیل شده است. این شرکت، تنها با تمرکز بر ارزیابی کارایی معلم هایش به این موفقیت دست یافته است. اولین آموزشگاه این شرکت در ژانویه ۲۰۰۹ در محله فقیرنشین ماکورو تأسیس شده است؛ در حالی که در اکتبر ۲۰۱۴ بیش از ۳۵۰ منطقه و صد هزار دانش آموز را در کنیا را پوشش می داد و در تلاش است تا پایان سال ۲۰۱۵ در سایر کشورهای انگلیسی زبان در حال توسعه مانند اوگاندا، نیجریه و هند نیز خدماتش را گسترش دهد. در تمام مناطق هدف یکسان است؛ حل مشکلات مدارس ابتدایی در کشورهای در حال توسعه و سودآوری در روند انجام این کار.

معلم در حال استفاده از درس دیکته شده در مومباسا برای آموزش زبان های انگلیسی و سواحیلی

در کلاس مومباسا دو مهمان حضور دارند که با هر پاسخ صحیح دانش آموزان لبخندی بر لبشان می نشینند. شانن می^۲ و همسرش جی کیملمن^۳، که اولین بار، هزاران مایل دور از کنیا در مناطق روستایی چین به فکر تأسیس بریج افتادند. می، که در آن زمان دانشجوی دکتری در رشته انسان شناسی

برق کاهش یافته است.

استفاده از فناوری پیشرفته با این مدارس در تضاد است؛ این آموزشگاه‌ها که با سیمان و یا آجر با دیوارهای فلزی ساخته شده‌اند، ارزش زیبایی‌شناختی ندارند. همچنین در هیچ کدام از این ساختمان‌ها برق وجود ندارد اما گاهی در صورت نیاز از یک ژنراتور برق استفاده می‌شود. نور این ساختمان‌ها تنها از طریق پنجره‌های بزرگی که دارند تأمین می‌گردد. در واقع، دوری از تجملات باعث گسترش بریج شده است. تنها در ژانویه ۲۰۱۳، ۵۱ مدرسه از این نوع در سراسر کنیا ساخته شده است.

همچنین در بریج راهکاری برای حل مسئله صلاحیت معلم‌ها در نظر گرفته شده است. در مدارس دولتی کنیا، معلم‌ها باید گواهی رسمی برای تدریس داشته باشند اما در بسیاری از مؤسسه‌های فقیر به دلیل نیاز، این مسئله نادیده گرفته می‌شود.

بسیاری از معلم‌ها در بریج گواهی لازم را ندارند و حتی برخی از آن‌ها تنها مدرک دیپلم دبیرستان را دارند اما صلاحیتشان با وسواس سنجیده می‌شود. بریج لزوماً به دنبال پویاترین معلم‌ها نیست بلکه تمرکز آن بر کسانی است که می‌توانند درس را واضح و کامل، بدون خارج شدن از روند مشخص، به دانش‌آموزان انتقال دهند.

می‌می گوید: «بخشی از کاری که ما می‌کنیم این است که مطمئن شویم معلم‌ها می‌دانند تدریس یک حرفه است. کار آن‌ها زیر نظر خواهند بود و ارزیابی خواهند شد. اگر کارشان را به درستی انجام دهند، پاداش می‌گیرند و اگر کار کلاس خوب پیش نرود، آن‌ها مسئول خواهند بود. آن‌ها نمی‌توانند بی‌دلیل غیبت کنند و یا تدریس نکنند.»

تا کنون، این روش مؤثر بوده است: دانش‌آموزان بریج در خواندن ۳۵ درصد و در ریاضیات ۱۹ درصد بیشتر از مدارس همسایه خود امتیاز کسب کرده‌اند، اما همه با این روش موافق نیستند. کیت ردمن، متخصص ارتباطات در بخش تحصیلات برای همه در یونسکو، با طرح بلند مدت بریج موافق نیست. او می‌گوید: «استفاده از این روش در مقیاس بزرگ، قالب محدودی از آموزش را فراگیر می‌کند؛ قالبی که در آن آموزش از طریق کنش متقابل در کلاس صورت نمی‌پذیرد. این روش تحصیل، خلاقیت دانش‌آموزان را شکوفا نمی‌کند و تفکر انتقادی و حرکت اجتماعی را در آن‌ها از بین می‌برد. این روند می‌تواند باعث یادگیری طوطی‌وار شود و جای کمی برای

رسانده‌اند که این رقم برای مقاطع بالاتر بیشتر می‌شود. برای کشوری که نیمی از جمعیتش با دستمزد کمتر از یک دلار در روز زندگی می‌کنند، استفاده از مدارس خصوصی ارزان‌تر نیز به ندرت امکان‌پذیر است.

این دقیقاً همان جایی است که آموزشگاه‌های بریج جایگاهشان را یافته‌اند: جایی میان مدارس بیش از حد گران‌قیمت خصوصی و مدارس پر مشکل دولتی. با شهریه ماهی ۶ دلار، این مدارس گزینه‌ای مقرون به‌صرفه‌اند؛ آن‌ها بدون هزینه‌های گزاف مدارس خصوصی، کیفیتی در همان حد دارند.

با اینکه میزان توسعه و گسترش آموزشگاه‌های بریج بسیار بالاست، آنچه بحث‌برانگیز شده روش این شرکت به نام «دستورالعمل دیکته‌شده» است. پیش از افتتاح اولین آموزشگاه بریج، تعداد زیادی تبلت خریداری شد و نرم‌افزاری اختصاصی روی آن‌ها نصب گردید. هدف از این امر، نه تنها دادن دستورالعمل‌های تدریس به معلم‌ها، بلکه ارزیابی عملکرد آن‌ها نیز بود. معلم‌ها به محض حضور در کلاس، باید از طریق این تبلت‌ها حضور خود را اعلام کنند و از روی متن دیکته‌شده به تدریس بپردازند. سپس این داده‌ها در دفاتر شرکت بریج در نایروبی و ستاد مرکزی آن در ماساچوست، بررسی و تحلیل می‌شود. با استفاده از تلفن‌های هوشمندی که شرکت در اختیار مدیران این آموزشگاه‌ها گذاشته است، آن‌ها دائماً با ستاد مرکزی در ارتباط‌اند. این تلفن‌ها داده‌هایی مانند برنامه درسی و نمرات امتحانات را به‌طور هم‌زمان به مرکز مخابره می‌کنند. اگر معلمی دیر در کلاس حاضر شود، غیبت کند و یا حتی مدت زمان زیادی روی یک صفحه درس بماند، گروه تحلیل‌گران شرکت بریج با نام «معلم‌های خیره» به‌طور هم‌زمان این موارد را بررسی می‌کنند.

این روش، نتایج ثابتی را ضمانت می‌کند: اگر در یک روز مشخص (و در یک پایه تحصیلی) به هر کلاسی بروید، خواهید دید که معلم‌ها درس یکسانی را تدریس می‌کنند. به این ترتیب، در طبیعت این روش، فردیت و غیرمنتظره بودن قربانی می‌شود. مدرسان پویا که با خلاقیت سعی دارند در کلاس فضایی منحصر به فرد ایجاد کنند، در نظام بریج جایگاهی ندارند. آن‌ها به نفع معلمانی که می‌توانند خوب از دستورالعمل‌ها پیروی کنند، کنار گذاشته می‌شوند. برهان بریج از فلسفه سودمندگرایی استخراج می‌شود: به دلیل وضعیت اسفبار مدارس دولتی در کنیا، بهتر است به کودکان تحصیلاتی ساده اما قابل اعتماد بدهیم تا اینکه به معلم‌های با استعداد امید داشته باشیم.

می‌می گوید: «اگر معلم‌های ما را با معلمان سایر مؤسسه‌های آموزشی مقایسه کنید، شاید فکر کنید که این‌ها کم تجربه‌تر و کم‌سوادترند. اما در نهایت، موفقیت کلاس به آموزش دیدگی معلم بستگی ندارد. ما معلم‌هایی داریم که واقعاً سرکلاس تدریس می‌کنند.»

هزینه‌های بریج به دلیل استفاده از مصالح ارزان قیمت و نبود

با اینکه میزان توسعه و گسترش آموزشگاه‌های بریج بسیار بالاست، آنچه بحث‌برانگیز شده روش این شرکت به نام «دستورالعمل دیکته‌شده» است. معلم‌ها به محض حضور در کلاس، باید از طریق این تبلت‌ها حضور خود را اعلام کنند و از روی متن دیکته‌شده به تدریس بپردازند

تبلت را بگیر و برو سر کلاس!

علیرضا منسوب بصیری

وقتی در تحریریه مجله قرار شد به موضوع تربیت معلم و فاوا بپردازیم، با افراد مختلفی قرار گذاشتیم و تجربیات متخصصان مختلفی را در زمینه تربیت معلم و فناوری شنیدیم. یکی از این افراد، که چند سالی در کنیا با مؤسسات غیردولتی بین‌المللی کار کرده بود، پروژه‌های را به ما معرفی کرد که بریج^۱ یا پل نام داشت.

پروژه بریج در یک کلام طرح درسی الکترونیکی است که به صورت ذخیره شده روی تبلت در اختیار معلم قرار می‌گیرد و معلم با آن سر کلاس می‌رود و کلاس را با شیوه‌های به‌روز و نو اداره می‌کند.

در واقع، کلیه کارهایی که معلم باید در کلاس انجام دهد، مرحله به مرحله از طریق تبلت در اختیار معلم قرار می‌گیرد و سایر فعالیت‌های مدیریتی کلاس همانند حضور و غیاب و ثبت مشاهدات معلم و درج نمرات و فعالیت‌های دانش‌آموزان نیز از طریق همان تبلت انجام می‌شود. این تبلت‌ها از طریق فناوری‌های ارتباطی به یک سرور در سازمان مرکزی متصل‌اند تا برنامه درسی و طرح درس‌ها به‌روزرسانی شوند و وضعیت شاگردان و عملکرد معلم در کلاس بررسی گردد.

بریج ادعا می‌کند که با به‌کارگیری فناوری توانسته است زمان‌هایی را که معلم به کارهای غیرآموزشی اختصاص می‌دهد، کم کند، کیفیت آموزش را افزایش دهد و جلوی هزینه‌های اضافی را بگیرد. ضمن آنکه این روش باعث رشد و بالندگی حرفه‌ای معلم نیز می‌شود و مهارت‌های او را ارتقا می‌دهد.

شاید به‌نظر برسد که این شیوه برای کشورهای توسعه نیافته و فقیر که از نظر منابع انسانی و معلمان توانمند نیز فقیرند کاربرد دارد و برای مدارس خوبی که از معلمان خلاق و باسواد بهره‌مندند کارایی ندارد، اما از منظر تربیت معلم شاید بتوان آن را شیوه‌ای نوین برای همراهی یک معلم تازه کار در سال‌های اولیه خدمت به حساب آورد.

* پی‌نوشت

1. www.bridgeinternationalacademies.com

انعطاف‌پذیری باقی گذارد. هیچ مدرکی دال بر دائمی بودن این روش وجود ندارد.»

ردمن همچنین در مورد بریج و سایر مدارس خصوصی هشدار می‌دهد که این مدارس ارزش‌های فرهنگی خارجی را بر کشور تحمیل می‌کنند. با اینکه مدارس خصوصی می‌توانند یاری دهند اما هم‌زمان این می‌تواند خود سراسیمه‌ی سقوط باشد. تعهد اصلی باید بهبود وضعیت مدارس دولتی باشد. سابقه نظام آموزشی کنیا به سال ۱۹۸۴ برمی‌گردد؛ زمانی که برنامه درسی این کشور از زیر سلطه بریتانیا رها شد. از آن زمان، همچنان مشکلاتی وجود دارد اما ردمن معتقد است که کنیا خود باید جایگاهش را بیابد. او می‌گوید: «برنامه درسی چیزی بیش از آموزش مهارت‌های ابتدایی است، این برنامه باید بازتاب فرهنگ و تنوع فرهنگی موجود در کشور باشد. تنها با ایجاد یک برنامه درسی ملی، هماهنگ با درک فرهنگی، مسئولان می‌توانند بر چالش‌های محلی و ملی فائق آیند.»

کتاب‌خوان‌های بریج نه تنها شامل متون دیکته شده و نرم‌افزار نظارت برآمد و رفت معلم‌ها هستند بلکه اطلاعاتی در مورد هر دانش‌آموز را نیز در خود جای داده‌اند.

هری پاترینوز^۷، یکی از مدیران بخش آموزش بانک جهانی، با ردمن موافق نیست. وی معتقد است که شرکت‌های خصوصی همچون بریج می‌توانند الهام‌بخش دولت برای بهبود وضعیت باشند. او می‌گوید: «در برخی کشورهایی که شاهد حضور گسترده مدارس خصوصی بودیم، بخش دولتی نیز واکنش نشان داد این می‌تواند به دلیل رقابت و یا غرور بوده باشد.» او اضافه می‌کند: «باید تمام گزینه‌ها را سنجید. شاید همه این‌ها بخشی از یک پازل باشند. متون دیکته شده می‌توانند برای برخی دانش‌آموزان بسیار خوب عمل کنند ولی از تمام این نوآوری‌ها می‌توان درس گرفت. اگر این نوآوری‌ها به طور مستقیم در نظام دولتی تکرار شوند و یا از بعضی عناصر آن‌ها استفاده شود، وضعیت نظام دولتی بهبود می‌یابد.»

* پی‌نوشت

1. e-Reader

کتاب‌خوان وسیله‌ای الکترونیکی مانند تبلت است که به وسیله آن می‌توان کتاب‌های دیجیتال را مطالعه کرد.

2. Bridge International Academies

3. Shannon May

4. Jay Kimmelman

5. Kate Redman

6. UNESCO's Education for all Initiative

7. Harry Patrinos